Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δέκατο τμήμα)

της 9ης Μαρτίου 2017 *

«Αίτηση αναιρέσεως — Κρατικές ενισχύσεις — Μεταβίβαση μεταλλείων σε τιμή κατώτερη της πραγματικής αγοραίας αξίας — Απαλλαγή από τους φόρους επί της πράξεως μεταβιβάσεως — Αποτίμηση του ύψους του παρασχεθέντος πλεονεκτήματος»

Στην υπόθεση C-100/16 P,

με αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως δυνάμει του άρθρου 56 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία ασκήθηκε στις 18 Φεβρουαρίου 2016,

Ελληνικός Χρυσός ΑΕ Μεταλλείων και Βιομηχανίας Χρυσού, εκπροσωπούμενη από τον Β. Χριστιανό και τον Ι. Σουφλερό, δικηγόρους,

αναιρεσείουσα,

όπου οι λοιποί διάδικοι είναι:

η **Ελληνική Δημοκρατία**,

προσφεύγουσα πρωτοδίκως,

η **Ευρωπαϊκή Επιτροπή**, εκπροσωπούμενη από τους É. Gippini Fournier και Α. Μπουχάγιαρ,

καθής πρωτοδίκως,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δέκατο τμήμα),

συγκείμενο από τους M. Berger, πρόεδρο τμήματος, A. Borg Barthet και E. Levits (εισηγητή), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Wathelet

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

* * Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

Απόφαση

1 Με την αίτηση αναιρέσεως, η Ελληνικός Χρυσός ΑΕ Μεταλλείων και Βιομηχανίας Χρυσού (στο εξής: Ελληνικός Χρυσός) ζητεί την αναίρεση της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 9ης Δεκεμβρίου 2015, Ελλάδα και Ελληνικός Χρυσός κατά Επιτροπής (T-233/11 και T-262/11, στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, EU:T:2015:948), καθόσον με αυτήν το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή της με αίτημα την ακύρωση της αποφάσεως 2011/452/ΕΕ της Επιτροπής, της 23ης Φεβρουαρίου 2011, σχετικά με την κρατική ενίσχυση C 48/08 (πρώην NN 61/08) που εφάρμοσε η Ελλάδα υπέρ της Ελληνικός Χρυσός ΑΕ (ΕΕ 2011, L 193, σ. 27, στο εξής: επίδικη απόφαση).

Το ιστορικό της διαφοράς και η επίδικη απόφαση

2 Έως το 2003, τα μεταλλεία χρυσού της Κασσάνδρας (Ελλάδα) εκμεταλλευόταν η TVX Hellas ΑΕ. Δυνάμει του εξωδικαστικού συμβιβασμού της 12ης Δεκεμβρίου 2003, η Ελληνική Δημοκρατία απέκτησε την κυριότητα των στοιχείων του ενεργητικού της TVX Hellas αντί ποσού 11 εκατομμυρίων ευρώ και απάλλαξε τόσο την τελευταία όσο και τη μητρική της εταιρία TVX Gold Inc. από κάθε διοικητική ή ποινική ευθύνη τους ή υποχρέωσή τους για τυχόν παραβάσεις της εν γένει νομοθεσίας για την προστασία του περιβάλλοντος.

3 Με το άρθρο 51 του νόμου 3220/2004 κυρώθηκε ο εν λόγω συμβιβασμός, ενώ με το άρθρο 52 του ίδιου νόμου κυρώθηκε η σύμβαση δυνάμει της οποίας η Ελληνική Δημοκρατία μεταβίβασε τα στοιχεία του ενεργητικού της TVX Hellas στην Ελληνικός Χρυσός αντί ποσού 11 εκατομμυρίων ευρώ. Τα εν λόγω στοιχεία του ενεργητικού συνίστανται σε μεταλλεία χρυσού, γήπεδα και αποθέματα χρυσού. Επιπροσθέτως, η αγοράστρια ανέλαβε τη δέσμευση, πρώτον, να εκτελεί εργασίες και να διενεργεί διαδικασίες για την προστασία του περιβάλλοντος και τη συντήρηση μέχρι την παρέλευση της προβλεπόμενης για την έκδοση των απαιτούμενων αδειών και εγκρίσεων προθεσμίας και, δεύτερον, να λάβει τα απαραίτητα μέτρα για να εκκινήσει η εκμετάλλευση των μεταλλείων της Κασσάνδρας εντός προθεσμίας τριών μηνών. Τρίτον, η αγοράστρια ανέλαβε την υποχρέωση να εκπονήσει πλήρες επενδυτικό σχέδιο για την ανάπτυξη των μεταλλείων αυτών, καθώς και για την κατασκευή και λειτουργία εργοστασίου μεταλλουργίας χρυσού, εντός προθεσμίας 24 μηνών.

4 Επιπροσθέτως, το άρθρο 5 της ως άνω συμβάσεως προέβλεπε ότι η μεταβίβαση των στοιχείων του ενεργητικού στην Ελληνικός Χρυσός απαλλασσόταν από οποιονδήποτε φόρο μεταβιβάσεως.

5 Κατόπιν υποβολής καταγγελίας σχετικά με την εν λόγω πράξη, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή απέστειλε αιτήσεις παροχής πληροφοριών στις ελληνικές αρχές. Με απόφαση της 10ης Δεκεμβρίου 2008, το θεσμικό αυτό όργανο κίνησε την επίσημη διαδικασία έρευνας κατ' εφαρμογήν του άρθρου 108, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ. Στο πλαίσιο αυτό, η Ελληνικός Χρυσός υπέβαλε παρατηρήσεις.

6 Με την επίδικη απόφαση, η Επιτροπή έκρινε, κατ' ουσίαν, ότι η μεταβίβαση των στοιχείων του ενεργητικού της TVX Hellas στην Ελληνικός Χρυσός από την Ελληνική Δημοκρατία συνιστούσε ενίσχυση ασύμβατη προς την εσωτερική αγορά και ότι το κράτος μέλος αυτό όφειλε να προβεί στην ανάκτησή της. Με την απόφαση αυτή, η Επιτροπή έκρινε, αφενός, ότι τα μεταλλεία της Κασσάνδρας πωλήθηκαν στην Ελληνικός Χρυσός σε τιμή κατώτερη της αγοραίας τους αξίας και, αφετέρου, ότι η απαλλαγή από υποχρέωση καταβολής φόρου μεταβιβάσεως ή άλλων φόρων σχετικών με τη μεταβίβαση των επίμαχων γηπέδων συνιστούσε συμπληρωματικό στοιχείο της ενισχύσεως. Το συνολικό ύψος της ενισχύσεως καθορίστηκε στα 15,34 εκατομμύρια ευρώ.

Η διαδικασία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση

7 Προς στήριξη της προσφυγής ακυρώσεως κατά της επίδικης αποφάσεως, η αναιρεσείουσα προέβαλε δύο λόγους, ο πρώτος εκ των οποίων υποδιαιρείτο σε πλείονα σκέλη.

8 Με τη δεύτερη αιτίαση του πρώτου λόγου, την οποία το Γενικό Δικαστήριο συνόψισε στη σκέψη 65 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, η προσφεύγουσα υποστήριξε ότι η Επιτροπή είχε χρησιμοποιήσει και εκτιμήσει εσφαλμένα την έκθεση πραγματογνωμοσύνης σχετικά με την αποτίμηση των μεταλλείων της Κασσάνδρας, η οποία εκπονήθηκε κατά το έτος 2004 από διεθνή εταιρία συμβούλων εξειδικευμένη στον μεταλλευτικό τομέα, για λογαριασμό της European Goldfields Ltd, στο πλαίσιο του σχεδίου αυξήσεως του μετοχικού μεριδίου της εν λόγω εταιρίας στην Ελληνικός Χρυσός (στο εξής: έκθεση πραγματογνωμοσύνης), έκθεση στην οποία βασίστηκε η Επιτροπή για να προβεί στην αποτίμηση της αξίας των μεταλλείων. Το Γενικό Δικαστήριο παρέθεσε τα επιχειρήματα σχετικά με το πλαίσιο εντός του οποίου εκπονήθηκε η εν λόγω έκθεση, την ημερομηνία εκπονήσεώς της, καθώς και τον καθορισμό των εκμεταλλεύσεων σε λειτουργία που γινόταν σε αυτήν, στοιχεία τα οποία, κατά την Ελληνικός Χρυσός, την καθιστούσαν ακατάλληλη για την εκτίμηση της αξίας των ανωτέρω μεταλλείων. Εξάλλου, το Γενικό Δικαστήριο υπογράμμισε, στη σκέψη 92 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι ήταν δεδομένο πως η προσφεύγουσα δεν αμφισβητούσε την αξιοπιστία και την αντικειμενικότητα της εκθέσεως πραγματογνωμοσύνης.

9 Έχοντας απορρίψει το επιχείρημα σχετικά με την ημερομηνία εκπονήσεως της εκθέσεως πραγματογνωμοσύνης, το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε ότι, κατά την έκθεση αυτή, σε κατάσταση «κοντά στην παραγωγή» βρισκόταν ένα μεταλλείο σε λειτουργία ή ένα μεταλλείο το οποίο αποτελούσε το αντικείμενο μελέτης βιωσιμότητας, κάτι που ίσχυε, πάντα κατά την έκθεση πραγματογνωμοσύνης, για τα μεταλλεία του Στρατωνίου, της Ολυμπιάδας και των Σκουριών που περιλαμβάνει η εκμετάλλευση της Κασσάνδρας.

10 Ως εκ τούτου, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε, στη σκέψη 99 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, τη δεύτερη αιτίαση του πρώτου λόγου.

11 Επιπροσθέτως, το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε, στη σκέψη 100 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η έκθεση πραγματογνωμοσύνης προέκρινε τη λεγόμενη «προσέγγιση εισοδήματος» για την αποτίμηση της αξίας των επίμαχων μεταλλείων, προσέγγιση η οποία δεν αμφισβητήθηκε από την Ελληνικός Χρυσός.

12 Όσον αφορά την αξία του μεταλλείου Σκουριών, το Γενικό Δικαστήριο υπογράμμισε, στη σκέψη 103 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι, δυνάμει της εκθέσεως πραγματογνωμοσύνης, είχε ολοκληρωθεί μελέτη βιωσιμότητας, με αποτέλεσμα η αξία αυτή να έχει καθοριστεί βάσει της προσεγγίσεως εισοδήματος, λαμβανομένων υπόψη του κόστους αναπτύξεως, κατασκευής και λειτουργίας, καθώς και του διοικητικού κόστους για την έκδοση άδειας εκμεταλλεύσεως.

13 Όσον αφορά την αξία των γηπέδων όπου βρίσκονται τα επίμαχα μεταλλεία, το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε, στις σκέψεις 126 και 127 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η Επιτροπή είχε κρίνει ότι συνιστούσαν στοιχεία του ενεργητικού που μεταβιβάστηκαν στην Ελληνικός Χρυσός και των οποίων η εγγενής αξία είχε αποτιμηθεί με την έκθεση πραγματογνωμοσύνης βάσει των στοιχείων που είχαν παρασχεθεί από την αναιρεσείουσα. Το Γενικό Δικαστήριο επικύρωσε τον υπολογισμό της αξίας στη σκέψη 132 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως και απέρριψε την προσφυγή στο σύνολό της.

Αιτήματα των διαδίκων

14 Η Ελληνικός Χρυσός ζητεί από το Δικαστήριο:

— να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση και να αναπέμψει την υπόθεση στο Γενικό Δικαστήριο, και

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

15 Η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο:

— να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως και

— να καταδικάσει την Ελληνικός Χρυσός στα δικαστικά έξοδα.

Επί της αιτήσεως αναιρέσεως

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

16 Προς στήριξη της αιτήσεως αναιρέσεως, η αναιρεσείουσα προβάλλει τρεις λόγους αντλούμενους, αντιστοίχως, από ελλιπή αιτιολογία της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως αναφορικά με την αποτίμηση της αξίας των πωληθέντων μεταλλείων, από ελλιπή αιτιολογία της εν λόγω αποφάσεως αναφορικά με την αποτίμηση της αξίας των πωληθέντων γηπέδων και από εσφαλμένη αποτίμηση του πλεονεκτήματος που εξασφαλίστηκε λόγω της απαλλαγής από οποιονδήποτε φόρο μεταβιβάσεως.

17 Κατ' ουσίαν, η αναιρεσείουσα βάλλει, με τους τρεις αυτούς λόγους, κατά της αποτιμήσεως, από το Γενικό Δικαστήριο, του ύψους του πλεονεκτήματος που της παρασχέθηκε συνεπεία της μεταβιβάσεως των μεταλλείων και των γηπέδων της Κασσάνδρας.

18 Συναφώς, πρώτον, κατά πάγια νομολογία, η Επιτροπή, προκειμένου να εκτιμήσει το ύψος ενισχύσεως υπό την έννοια του άρθρου 107 ΣΛΕΕ, οφείλει να προβαίνει σε σύνθετες οικονομικές εκτιμήσεις (βλ., υπ' αυτήν την έννοια, απόφαση της 2ας Σεπτεμβρίου 2010, Επιτροπή κατά Scott, C-290/07 P, EU:C:2010:480, σκέψη 68).

19 Υπό τις συνθήκες αυτές, ο έλεγχος τέτοιας μεταβιβάσεως από τον δικαστή της Ένωσης είναι κατ' ανάγκην περιορισμένος. Ο έλεγχος αυτός περιορίζεται τη διερεύνηση του εάν έχουν τηρηθεί οι κανόνες διαδικασίας και αιτιολογήσεως, ότι δεν υπάρχει πλάνη περί τα πράγματα και ότι δεν υπήρξε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως ή κατάχρηση εξουσίας (βλ., υπ' αυτήν την έννοια, απόφαση της 12ης Οκτωβρίου 2016, Land Hessen κατά Pollmeier Massivholz, C-242/15 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2016:765, σκέψη 28).

20 Ειδικότερα, δεν εναπόκειται στον δικαστή της Ένωσης, στο πλαίσιο του ελέγχου αυτού, να υποκαταστήσει την Επιτροπή στην οικονομική εκτίμησή της (απόφαση της 24ης Οκτωβρίου 2013, Land Burgenland κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-214/12 P, C-215/12 P και C-223/12 P, EU:C:2013:682, σκέψη 78).

21 Δεύτερον, υπενθυμίζεται ότι, κατά το άρθρο 256, ΣΛΕΕ και 58, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η αίτηση αναιρέσεως περιορίζεται στα νομικά ζητήματα. Ως εκ τούτου, το Γενικό Δικαστήριο είναι το μόνο αρμόδιο να προβαίνει στη διαπίστωση και εκτίμηση των σχετικών πραγματικών περιστατικών και να εκτιμά τα αποδεικτικά στοιχεία. Η εκτίμηση αυτών των πραγματικών περιστατικών και αποδεικτικών στοιχείων δεν συνιστά συνεπώς, υπό την επιφύλαξη της

ενδεχόμενης παραμορφώσεώς τους, νομικό ζήτημα υποκείμενο, αυτό καθεαυτό, στον έλεγχο του Δικαστηρίου στο πλαίσιο αιτήσεως αναιρέσεως (απόφαση της 26ης Ιανουαρίου 2017, Masco κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-614/13 P, EU:C:2017:63, σκέψη 35).

22 Κατά συνέπεια, η υπό κρίση αίτηση αναιρέσεως δύναται να ευδοκιμήσει μόνον υπό την προϋπόθεση της αποδείξεως από την Ελληνικός Χρυσός ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο ή προέβη σε παραμόρφωση των πραγματικών περιστατικών ή των αποδεικτικών στοιχείων κατά την άσκηση του περιορισμένου δικαστικού ελέγχου της εκτιμήσεως της Επιτροπής σχετικά με το ύψος της επίδικης ενισχύσεως

Επί του πρώτου λόγου αναιρέσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

23 Με τον πρώτο λόγο, η αναιρεσείουσα προβάλλει, καταρχάς, ότι το Γενικό Δικαστήριο εσφαλμένα έκρινε, στη σκέψη 103 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι το μεταλλείο του Στρατωνίου ήταν σε λειτουργία κατά τον χρόνο της πωλήσεώς του. Κατά την αναιρεσείουσα, από την επίδικη απόφαση προκύπτει ότι οι δραστηριότητες είχαν ανασταλεί στο σύνολο των μεταλλείων της Κασσάνδρας. Όσον αφορά το μεταλλείο Σκουριών, το Γενικό Δικαστήριο δεν μπορούσε, κατά την αναιρεσείουσα, να επιβεβαιώσει ότι είχε θετική αξία και, εκ παραλλήλου, να διαπιστώσει ότι το εν λόγω μεταλλείο αποτελούσε απλώς και μόνον ένα κοίτασμα, το οποίο δεν διέθετε ούτε υποδομή ούτε μεταλλευτική άδεια.

24 Δεύτερον, η αναιρεσείουσα προβάλλει ότι το Γενικό Δικαστήριο παρέλειψε να απαντήσει στο επιχείρημα της αναιρεσείουσας με το οποίο αμφισβητείτο η χρήση, προς τον σκοπό της εκτιμήσεως της αξίας των πωληθέντων μεταλλείων, της εκθέσεως πραγματογνωμοσύνης λόγω του πλαισίου εντός του οποίου αυτή εκπονήθηκε. Επιπροσθέτως, η αναιρεσείουσα προβάλλει ότι το Γενικό Δικαστήριο έλαβε υπόψη, στις σκέψεις 96 και 97 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, εσφαλμένα στοιχεία τα οποία περιλαμβάνονταν στην ανωτέρω έκθεση όσον αφορά την πραγματική επανέναρξη των εργασιών στα μεταλλεία του Στρατωνίου και της Ολυμπιάδας. Εκ των ανωτέρω προκύπτει, κατά την αναιρεσείουσα, εσφαλμένη αποτίμηση του πλεονεκτήματος που αποκόμισε η Ελληνικός Χρυσός λόγω της αγοράς των μεταλλείων της Κασσάνδρας.

25 Τρίτον, η αναιρεσείουσα προβάλλει ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν έλαβε υπόψη, για την επικύρωση της αποτιμήσεως του ως άνω πλεονεκτήματος, ορισμένες δαπάνες συνδεόμενες προς τις υποδομές που έπρεπε να δημιουργηθούν ώστε να λειτουργήσει το μεταλλείο Σκουριών.

26 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι ο πρώτος λόγος αναιρέσεως είναι αβάσιμος.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

27 Όσον αφορά το πρώτο σκέλος του πρώτου λόγου, υπογραμμίζεται ότι η Ελληνικός Χρυσός δεν αμφισβητεί τον ορισμό ενός μεταλλείου ως «κοντά στην παραγωγή», όπως δέχθηκε η Επιτροπή και υπομνήσθηκε από το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 96 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, βάσει του οποίου ένα μεταλλείο βρίσκεται σε κατάσταση «κοντά στην παραγωγή» εφόσον λειτουργεί ή λειτούργησε στο παρελθόν ή έχει αποτελέσει το αντικείμενο μελέτης βιωσιμότητας. Καθόσον τα μεταλλεία του Στρατωνίου και της Ολυμπιάδας είχαν λειτουργήσει, αλλά οι δραστηριότητές τους ανεστάλησαν για μη οικονομικούς λόγους, και καθόσον το μεταλλείο Σκουριών αποτέλεσε το αντικείμενο μελέτης βιωσιμότητας, δεν μπορεί να προσαφθεί στο Γενικό Δικαστήριο ότι υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο καθόσον δέχθηκε ότι η αποτίμηση του πλεονεκτήματος που παρασχέθηκε στην αναιρεσείουσα λόγω της πωλήσεως των επίμαχων μεταλλείων αφορούσε μεταλλεία σε κατάσταση «κοντά στην παραγωγή».

28 Συναφώς, η Ελληνικός Χρυσός, προσάπτοντας στο Γενικό Δικαστήριο ότι δέχθηκε ότι το μεταλλείο του Στρατωνίου ήταν σε λειτουργία κατά τον χρόνο της πωλήσεώς του, προβαίνει σε εσφαλμένη ερμηνεία της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως. Πράγματι, το Γενικό Δικαστήριο επικύρωσε, εντός των ορίων της δικαιοδοσίας του, ότι η αποτίμηση της αξίας του εν λόγω μεταλλείου βασιζόταν στο γεγονός ότι είχε λειτουργήσει και ότι οι δραστηριότητές του είχαν ανασταλεί για λόγους μη δυνάμενους να επηρεάσουν την εγγενή του οικονομική αξία.

29 Ομοίως, το επιχείρημα της αναιρεσείουσας περί ελλείψεως υποδομών και μεταλλευτικής άδειας όσον αφορά το μεταλλείο Σκουριών δεν ευσταθεί. Πράγματι, τέτοια κατάσταση δεν αντιφάσκει προς την αναγνώριση θετικής αξίας στο εν λόγω μεταλλείο, λαμβανομένου υπόψη όχι μόνο του ορισμού, από την Επιτροπή, περί μεταλλείου που είναι κοντά στην παραγωγή, αλλά επίσης της χρησιμοποιηθείσας μεθόδου αξιολογήσεως, όπως περιγράφηκε στη σκέψη 100 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, και η οποία δεν αμφισβητείται από την Ελληνικός Χρυσός.

30 Όσον αφορά το δεύτερο σκέλος του πρώτου λόγου, η αναιρεσείουσα προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο, πρώτον, ότι δεν απάντησε ρητώς στο επιχείρημα με το οποίο αμφισβητήθηκε η χρησιμότητα της εκθέσεως πραγματογνωμοσύνης για την αποτίμηση της αξίας των επίμαχων μεταλλείων λόγω του σκοπού της.

31 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί, αφενός, ότι, στο πλαίσιο της αιτήσεως αναιρέσεως, ο έλεγχος του Δικαστηρίου έχει ιδίως ως αντικείμενο να εξακριβωθεί εάν το Γενικό Δικαστήριο απάντησε επαρκώς κατά νόμον στο σύνολο των επιχειρημάτων του προσφεύγοντος και, αφετέρου, εάν ο λόγος ο οποίος αντλείται από έλλειψη απαντήσεως του Γενικού Δικαστηρίου σε επιχειρήματα που προβλήθηκαν πρωτοδίκως ισοδυναμεί, κατ' ουσίαν, με επίκληση παραβάσεως της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως η οποία απορρέει από το άρθρο 36 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, άρθρο το οποίο εφαρμόζεται στο Γενικό Δικαστήριο δυνάμει του άρθρου 53, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού, και το άρθρο 117 του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου (διάταξη της 13ης Δεκεμβρίου 2012, Alliance One International κατά Επιτροπής, C-593/11 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2012:804, σκέψη 27).

32 Εξάλλου, η υποχρέωση αιτιολογήσεως που υπέχει το Γενικό Δικαστήριο δεν του επιβάλλει να παραθέτει σκεπτικό το οποίο να ακολουθεί αναλυτικά και έναν προς έναν όλους τους λόγους που προβάλλουν οι διάδικοι, η δε αιτιολογία του Γενικού Δικαστηρίου μπορεί, επομένως, να συνάγεται εμμέσως, υπό την προϋπόθεση ότι επιτρέπει στους μεν ενδιαφερομένους να γνωρίζουν τους λόγους για τους οποίους δεν έγιναν δεκτά τα επιχειρήματά τους, στο δε Δικαστήριο να διαθέτει επαρκή στοιχεία ώστε να ασκήσει τον έλεγχό του (διάταξη της 13ης Δεκεμβρίου 2012, Alliance One International κατά Επιτροπής, C-593/11 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2012:804, σκέψη 28).

33 Από τη σκέψη 65 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι η Ελληνικός Χρυσός θεμελίωσε την αιτίασή της σχετικά με την ακαταλληλότητα της εκθέσεως πραγματογνωμοσύνης ως βάσεως εκτιμήσεως της αξίας των μεταλλείων της Κασσάνδρας σε τέσσερα επιχειρήματα. Όμως, ενώ το Γενικό Δικαστήριο απάντησε στα επιχειρήματα σχετικά με την ημερομηνία της εκπονήσεως της εκθέσεως πραγματογνωμοσύνης, στις σκέψεις 93 έως 95 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, στον ορισμό που έγινε δεκτός αναφορικά με την έννοια του μεταλλείου σε λειτουργία, στις σκέψεις 96 έως 98 της ίδιας αποφάσεως, καθώς και στη μέθοδο αποτιμήσεως, στις σκέψεις 100 έως 104 της ίδιας αποφάσεως, δεν απάντησε στο επιχείρημα σχετικά με τον σκοπό εκπονήσεως της εν λόγω εκθέσεως, από τον οποίο, κατά την Ελληνικός Χρυσός, απέρρεε η ακαταλληλότητά της για την επίμαχη αποτίμηση.

34 Υπό τις συνθήκες αυτές, εκτιμώντας, στη σκέψη 99 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας σχετικά με τη χρήση της εκθέσεως πραγματογνωμοσύνης από την Επιτροπή ήταν απορριπτέα, χωρίς όμως να απαντήσει στο επιχείρημα σχετικά με τον σκοπό εκπονήσεως της εκθέσεως, το Γενικό Δικαστήριο παρέβη την υποχρέωση αιτιολογήσεως που υπέχει.

35 Δεύτερον, ακόμα κι αν υποτεθεί ότι, προσάπτοντας στο Γενικό Δικαστήριο ότι έκανε δεκτά στοιχεία της εκθέσεως πραγματογνωμοσύνης σχετικά με μέλλοντα γεγονότα, η αναιρεσείουσα δεν ζητεί από το Δικαστήριο να προβεί σε νέα εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως, αυτή ουδόλως αναφέρει σε ποιο βαθμό το γεγονός αυτό καθιστά εσφαλμένη την εκτίμηση, εκ μέρους της Επιτροπής, του πλεονεκτήματος το οποίο εξασφάλισε η ίδια. Πράγματι, δεδομένου ότι τα εν λόγω γεγονότα όντως έλαβαν χώρα, και δη σε χρόνο προγενέστερο εκείνου που προβλέπεται στην ως άνω έκθεση όσον αφορά ένα εξ αυτών, δεν είναι σαφές για ποιο λόγο ένα τέτοιο στοιχείο είναι ικανό να μεταβάλει τη χρησιμότητα της εν λόγω εκθέσεως για την αποτίμηση του παρασχεθέντος πλεονεκτήματος.

36 Όσον αφορά το τρίτο σκέλος του πρώτου λόγου, το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε, στη σκέψη 103 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η έκθεση πραγματογνωμοσύνης είχε λάβει υπόψη τις διάφορες δαπάνες οι οποίες ήταν αναγκαίες για την έναρξη παραγωγής στο μεταλλείο Σκουριών. Κατά συνέπεια, το τρίτο σκέλος του πρώτου λόγου, με το οποίο η αναιρεσείουσα προβάλλει ότι η αποτίμηση της αξίας του μεταλλείου Σκουριών δεν έλαβε υπόψη τις εν λόγω δαπάνες, εκκινεί από εσφαλμένη ερμηνεία της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

37 Εν πάση περιπτώσει, όσον αφορά αυτό καθαυτό το ποσό των δαπανών, από τη σκέψη 21 της παρούσας αποφάσεως προκύπτει ότι η Ελληνικός Χρυσός δεν δύναται, στο στάδιο της αιτήσεως αναιρέσεως, να ζητήσει από το Δικαστήριο νέα εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών, εν γένει, και, ειδικότερα, αυτής καθαυτήν της αξίας των επίμαχων μεταλλείων.

38 Κατά συνέπεια, το δεύτερο σκέλος του πρώτου λόγου πρέπει να γίνει δεκτό καθόσον, με αυτό, η αναιρεσείουσα προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο ότι δεν απάντησε στο επιχείρημα σχετικά με τον σκοπό της εκπονήσεως της εκθέσεως πραγματογνωμοσύνης. Κατά τα λοιπά, ο υπό κρίση λόγος είναι απορριπτέος.

Επί του δεύτερου λόγου

Επιχειρήματα των διαδίκων

39 Με τον δεύτερο λόγο, η αναιρεσείουσα προσάπτει, καταρχάς, στο Γενικό Δικαστήριο ότι βασίστηκε σε ανεπαρκή και αντιφατική αιτιολογία για την απόρριψη, με τη σκέψη 132 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, των επιχειρημάτων σχετικά με την αποτίμηση της αξίας των γηπέδων των μεταλλείων της Κασσάνδρας. Ειδικότερα, υποστηρίζει ότι, εάν το Γενικό Δικαστήριο είχε κάνει δεκτό ότι τα μεταλλεία προς τα οποία συνδέονταν τα εν λόγω γήπεδα δεν ήταν σε λειτουργία κατά τον χρόνο της μεταβιβάσεως των στοιχείων του ενεργητικού, η εκτίμησή του περί της αξίας των γηπέδων θα ήταν κατώτερη από αυτή την οποία έκανε δεκτή στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση.

40 Δεύτερον, η αναιρεσείουσα προβάλλει ότι το Γενικό Δικαστήριο επικύρωσε τη μέθοδο αποτιμήσεως της αξίας των γηπέδων η οποία βασίζεται στο αντίτιμο που κατέβαλε η TVX Hellas το 1995. Όμως κατά τον χρόνο εκείνο τα μεταλλεία ήταν σε λειτουργία και η αξία των γηπέδων ήταν οπωσδήποτε ανώτερη από εκείνη που είχαν το 2003.

41 Η Επιτροπή υποστηρίζει, κυρίως, ότι ο δεύτερος λόγος είναι απαράδεκτος στο σύνολό του. Επικουρικώς, επικαλείται τον προδήλως αβάσιμο χαρακτήρα των επιχειρημάτων της αναιρεσείουσας.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

42 Όσον αφορά το πρώτο σκέλος του δευτέρου λόγου, το Γενικό Δικαστήριο επικύρωσε, στη σκέψη 126 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, την προσέγγιση της Επιτροπής, η οποία έλαβε υπόψη την εγγενή αξία των γηπέδων που συνδέονται με τα μεταλλεία της Κασσάνδρας. Η αναιρεσείουσα δεν προσδιορίζει σε ποιο βαθμό μια τέτοια προσέγγιση αποτελεί προϊόν πρόδηλης πλάνης εκτιμήσεως,

για τον λόγο ότι δεν ελήφθη υπόψη το γεγονός ότι τα επίμαχα μεταλλεία δεν ήταν σε λειτουργία και ότι τα εν λόγω γήπεδα δεν μπορούσαν να έχουν άλλη χρήση από εκείνη που έγινε δεκτή. Πράγματι, ακόμα κι αν υποτεθεί ότι τέτοια πραγματική κατάσταση είναι ικανή να επηρεάσει την εγγενή αξία των επίμαχων γηπέδων, το Γενικό Δικαστήριο υπογράμμισε, στη σκέψη 126 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η κατάσταση και η ιδιαιτερότητα των εν λόγω γηπέδων είχαν ληφθεί υπόψη κατά την αποτίμηση στην οποία προέβη η Επιτροπή. Κατά συνέπεια, δεν μπορεί να προσαφθεί στο Γενικό Δικαστήριο οποιαδήποτε παράβαση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως την οποία υπέχει.

43 Όσον αφορά το δεύτερο σκέλος του δευτέρου λόγου, το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε, στη σκέψη 127 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, χωρίς να αντικρουστεί από την αναιρεσείουσα, ότι η αξία των γηπέδων που έγινε δεκτή από την Επιτροπή κατόπιν επαληθεύσεως αντιστοιχούσε σε εκείνη που είχε γνωστοποιήσει η Ελληνικός Χρυσός.

44 Επιπροσθέτως, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 42 της παρούσας αποφάσεως, η Επιτροπή επιχείρησε να προσδιορίσει την εγγενή αξία των επίμαχων γηπέδων. Ως εκ τούτου, και καθόσον η Επιτροπή έλαβε υπόψη, κατά την αποτίμηση της αξίας του συνόλου των πωληθέντων στοιχείων του ενεργητικού, όλες τις δαπάνες που απαιτούνταν για την εκμετάλλευση των μεταλλείων της Κασσάνδρας, καθώς και την ιδιαιτερότητα των γηπέδων αυτών, το γεγονός ότι τα επίμαχα μεταλλεία δεν λειτουργούσαν κατά τον χρόνο της πωλήσεώς τους δεν δύναται να έχει, αυτό καθαυτό, επίδραση στην εγγενή αξία των επίμαχων γηπέδων.

45 Εν πάση περιπτώσει, καθόσον αμφισβητεί την εκτίμηση της αξίας των γηπέδων που συνδέονται προς τα επίμαχα μεταλλεία, όπως αυτή προκύπτει από την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, η Ελληνικός Χρυσός ζητεί, στην πραγματικότητα, από το Δικαστήριο να προβεί σε νέα εκτίμηση των προκείμενων πραγματικών περιστατικών, κάτι που εντούτοις δεν μπορεί να ζητήσει στο στάδιο της αιτήσεως αναιρέσεως, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 21 της παρούσας αποφάσεως. Υπενθυμίζεται ότι η αίτηση αναιρέσεως περιορίζεται στα νομικά ζητήματα και ότι το Γενικό Δικαστήριο είναι το μόνο αρμόδιο για την εκτίμηση τόσο των κρίσιμων πραγματικών περιστατικών όσο και των αποδεικτικών στοιχείων.

46 Όμως, δεδομένου ότι η Ελληνικός Χρυσός ουδεμία παραμόρφωση των ανωτέρω πραγματικών περιστατικών και αποδεικτικών στοιχείων προβάλλει, τα επιχειρήματά της προς στήριξη του δευτέρου λόγου αναιρέσεως δεν μπορούν να ευδοκιμήσουν.

47 Κατά συνέπεια, αυτός ο λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του τρίτου λόγου αναιρέσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

48 Με τον τρίτο λόγο, η αναιρεσείουσα προβάλλει ότι, καθόσον η αξία των επίμαχων γηπέδων δεν εκτιμήθηκε ορθώς από την Επιτροπή, το ύψος του πλεονεκτήματος που εξασφάλισε η αναιρεσείουσα λόγω της απαλλαγής της από τον φόρο είναι κατ' ανάγκην εσφαλμένο, δεδομένου ότι το ποσό αυτών των φόρων συνδέεται ευθέως προς την αξία των εν λόγω γηπέδων.

49 Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη αυτού του λόγου αναιρέσεως ως αβάσιμου.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

50 Ο τρίτος λόγος αναιρέσεως ερείδεται στην προκείμενη ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πολλαπλή πλάνη περί το δίκαιο όσον αφορά την εκτίμηση της αποτιμήσεως από την Επιτροπή της αξίας των γηπέδων σχετικά με τα μεταλλεία της Κασσάνδρας. Όμως, όπως προκύπτει από τη σκέψη 46 της παρούσας αποφάσεως, η Ελληνικός Χρυσός δεν κατόρθωσε να αποδείξει ότι υπήρξε τέτοια πλάνη. Ως εκ τούτου, ο τρίτος λόγος αναιρέσεως είναι απορριπτέος.

51 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση πρέπει να αναιρεθεί καθόσον με αυτήν το Γενικό Δικαστήριο παρέλειψε να απαντήσει στο επιχείρημα σχετικά με τον σκοπό για τον οποίον εκπονήθηκε η έκθεση πραγματογνωμοσύνης. Κατά τα λοιπά, η αίτηση αναιρέσεως απορρίπτεται.

Επί της προσφυγής ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου

52 Σύμφωνα με το άρθρο 61, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίοδος, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Δικαστήριο μπορεί, σε περίπτωση αναιρέσεως της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου, να αποφανθεί οριστικά επί της διαφοράς, εφόσον αυτή είναι ώριμη προς εκδίκαση.

53 Δεδομένου ότι αυτή η προϋπόθεση πληρούται εν προκειμένω, πρέπει να εξετασθεί το επιχείρημα της δεύτερης αιτιάσεως του πρώτου λόγου της προσφυγής που άσκησε πρωτοδίκως η Ελληνικός Χρυσός, το οποίο αφορά τον σκοπό για τον οποίο εκπονήθηκε η έκθεση πραγματογνωμοσύνης.

54 Συναφώς, η αναιρεσείουσα προβάλλει ότι ο σκοπός εκπονήσεως της εκθέσεως πραγματογνωμοσύνης την καθιστούσε ακατάλληλη να χρησιμοποιηθεί προκειμένου να αποτιμηθεί η αξία των μεταλλείων της Κασσάνδρας. Συγκεκριμένα, υποστηρίζει ότι, δεδομένου ότι η οικεία έκθεση είχε παραγγελθεί προκειμένου να λειτουργήσει συμβουλευτικώς για το διοικητικό συμβούλιο της European Goldfields σχετικά με πιθανή αγορά επιπλέον μετοχών του μετοχικού κεφαλαίου της Ελληνικός Χρυσός, αφορούσε τη μακροπρόθεσμη αξία της εταιρίας αυτής.

55 Εντούτοις, και καθόσον η αναιρεσείουσα δεν αμφισβητεί ούτε την αξιοπιστία ούτε την αντικειμενικότητα της εκθέσεως πραγματογνωμοσύνης, η απλή επίκληση του πλαισίου εντός του οποίου αυτή εκπονήθηκε δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα να την καθιστά αναξιόπιστη για την αποτίμηση των μεταλλείων της Κασσάνδρας.

56 Πράγματι, και δεδομένου ότι η Ελληνικός Χρυσός δεν επικαλέστηκε στοιχεία περί του αντιθέτου, ο σκοπός εκπονήσεως μιας εκθέσεως πραγματογνωμοσύνης δεν φαίνεται να έχει οποιαδήποτε επίδραση στην αξία των εκτιμώμενων στοιχείων του ενεργητικού, εκτός εάν αμφισβητηθεί η αξιοπιστία και η αντικειμενικότητα της ίδιας της εκθέσεως.

57 Καθόσον δεν συντρέχει εν προκειμένω τέτοια περίπτωση, είναι απορριπτέο το ως άνω επιχείρημα, καθώς και η προσφυγή ακυρώσεως την οποία άσκησε η Ελληνικός Χρυσός ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου στο σύνολό της.

Επί των δικαστικών εξόδων

58 Δυνάμει του άρθρου 184, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, όταν η αίτηση αναιρέσεως απορρίπτεται ως αβάσιμη ή όταν γίνεται δεκτή και το Δικαστήριο κρίνει το ίδιο οριστικά τη διαφορά, αυτό αποφαίνεται επί των δικαστικών εξόδων. Κατά το άρθρο 138, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, το οποίο εφαρμόζεται στην αναιρετική διαδικασία δυνάμει του άρθρου 184, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου.

59 Δεδομένου ότι η Επιτροπή ζήτησε να καταδικαστεί η Ελληνικός Χρυσός στα δικαστικά έξοδα και η τελευταία ηττήθηκε, η Ελληνικός Χρυσός πρέπει να καταδικασθεί να φέρει, πέραν των εξόδων της, και τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δέκατο τμήμα) αποφασίζει:

1) Αναιρεί την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 9ης Δεκεμβρίου 2015, Ελλάδα και Ελληνικός Χρυσός κατά Επιτροπής (T-233/11 και T-262/11, EU:T:2015:948), καθόσον με αυτήν το Γενικό Δικαστήριο παρέλειψε να απαντήσει στο επιχείρημα της Ελληνικός Χρυσός ΑΕ Μεταλλείων και Βιομηχανίας Χρυσού σχετικά με τον σκοπό για τον οποίο εκπονήθηκε η έκθεση πραγματογνωμοσύνης αναφορικά με την αποτίμηση των μεταλλείων της Κασσάνδρας (Ελλάδα) η οποία πραγματοποιήθηκε το 2004.

2) Απορρίπτει, κατά τα λοιπά, την αίτηση αναιρέσεως.

3) Απορρίπτει την προσφυγή της Ελληνικός Χρυσός ΑΕ Μεταλλείων και Βιομηχανίας Χρυσού με αντικείμενο αίτημα ακυρώσεως της αποφάσεως 2011/452/ΕΕ της Επιτροπής, της 23ης Φεβρουαρίου 2011, σχετικά με την κρατική ενίσχυση C 48/08 (πρώην NN 61/08) που εφάρμοσε η Ελλάδα υπέρ της Ελληνικός Χρυσός ΑΕ.

4) Καταδικάζει την Ελληνικός Χρυσός ΑΕ Μεταλλείων και Βιομηχανίας Χρυσού στα δικαστικά έξοδα.

(υπογραφές)